

Výbor pre zahraničné veci

2017/2281(INI)

19.07.2018

NÁVRH SPRÁVY

o vykonávaní dohody o pridružení medzi EÚ a Moldavskom
(2017/2281(INI))

Výbor pre zahraničné veci

Spravodajca: Petras Auštrevičius

OBSAH

	strana
DÔVODOVÁ SPRÁVA – SÚHRN SKUTOČNOSTÍ A ZISTENÍ.....	3
NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU	5

DÔVODOVÁ SPRÁVA – SÚHRN SKUTOČNOSTÍ A ZISTENÍ

Štyri roky po podpísaní troch dohôd o pridružení vrátane dohody o prehľbenej a komplexnej zóne voľného obchodu (DCFTA) s Moldavskom, Gruzínskom a Ukrajinou a dva roky po ich úplnom nadobudnutí účinnosti sa Európsky parlament rozhodol zhodnotiť úroveň vykonávania týchto dohôd v súlade so svojim pevným záväzkom voči svojim najbližším východným partnerom a ich prehľbovaniu vzťahov s EÚ.

Pri príprave tejto správy Výbor pre zahraničné veci okrem pravidelných a častých stretnutí s moldavskými orgánmi, vedúcimi predstaviteľmi opozície a zástupcami občianskej spoločnosti, ako aj so zástupcami Európskej komisie a ESVČ uskutočnil v máji roku 2018 vyšetrovaciu misiu v Moldavsku a zadal tri odborné štúdie zverejnené za posledných šesť mesiacov – o volebnej reforme, o úrovni vykonávania dohody o pridružení a o inštitucionálnom rámci pre toto vykonávanie.

Zistenia Výboru pre zahraničné veci poskytujú kontrastný obraz o vykonávaní dohody o pridružení s Moldavskom. V niektorých oblastiach nepochybne došlo k pozitívnemu vývoju, najmä k prijatiu rozhodných opatrení s cieľom systematicky zlepšovať finančný sektor, a tým minimalizovať riziko zopakovania rozsiahleho bankového podvodu, ako bol podvod, ktorý bol odhalený v roku 2014, a došlo aj k výraznému zvýšeniu dvojstranného obchodu prostredníctvom vykonávania DCFTA. Tento vývoj však ovplyvnil čoraz výraznejší úpadok v oblasti základných hodnôt súvisiacich s demokratickými normami – hodnôt, ktoré sú základným prvkom dohody o pridružení a ktoré taktiež súvisia s finančnou pomocou EÚ pre moldavský štát, ako aj s bezvívazným stykom moldavských občanov.

V tejto správe Výbor pre zahraničné veci zdôrazňuje najmä svoje obavy týkajúce sa:

1. volieb: volebná reforma, ktorá nie je v súlade s odporúčaniami OBSE/ODIHR (Úradu pre demokratické inštitúcie a ľudské práva) a Benátskej komisie, zrušenie nedávnych miestnych volieb z pochybných dôvodov a netransparentným spôsobom, tlak na vedúcich predstaviteľov opozície alebo miestne orgány (najmä starostov), nadmerné a netransparentné financovanie strán,
2. právneho štátu: nedostatočná nezávislosť súdnictva, vplyv obchodných záujmov a niektorých vedúcich politických predstaviteľov, obmedzený pokrok v boji proti korupcii a tiež pokiaľ ide o stíhanie všetkých osôb zodpovedných za bankové podvody vo výške 1 miliardy USD, neprimerané trestné konania proti politickým oponentom, ich právnikom a/alebo ich rodinám, ako aj obhajcom ľudských práv, nezávislým sudcom, novinárom a kritikom štátnych orgánov;
3. médií a občianskej spoločnosti: monopolizácia médií a oslabovanie nezávislých spravodajských oddelení, oneskorené prijatie nového audiovizuálneho kódu, pokusy obmedziť slobodu konania a diskreditovať predstaviteľov občianskej spoločnosti.

Výbor v správe vyzýva moldavské orgány, aby v súlade s dohodou o partnerstve a ostatnými bilaterálnymi záväzkami bezodkladne riešili tieto obavy, a tiež uvádza pozíciu Európskeho parlamentu v reakcii na tento vývoj,

1. každé rozhodnutie o vyplatení budúcej makrofinančnej pomoci by sa malo uskutočniť až po plánovaných parlamentných voľbách pod podmienkou, že sa budú vykonávať v súlade s medzinárodne uznávanými normami a budú ich hodnotiť špecializované medzinárodné orgány. Európsky parlament v tejto súvislosti pripomína svoju pripravenosť sledovať nasledujúce parlamentné voľby,

2. platba všetkých programov rozpočtovej podpory by tiež mala zostať pozastavená, kým sa neuskutoční zmysluplný pokrok v demokratických normách,

3. medzitým by sa finančné prostriedky mali prerozdeliť na podporu občianskej spoločnosti v Moldavsku, ako aj súkromného sektora a miestnych orgánov,

4. v správe sa pripomínajú doložky o pozastavení platnosti dohôd medzi EÚ a Moldavskom, najmä články 2 a 455 dohody o pridružení, a kritériá v oblasti boja proti korupcii a proti praniu špinavých peňazí, ktoré súvisia s liberalizáciou vízového režimu.

Nakoniec sa správa zaoberá zavedeným inštitucionálnym rámcom na vykonávanie dohody o partnerstve zo strany Moldavska aj EÚ so zameraním sa na kapacitu v oblasti ľudských zdrojov a odborných znalostí s cieľom zabezpečiť úplné vykonávanie príslušných právnych predpisov a ich monitorovanie. S cieľom zlepšiť poskytovanie odborných znalostí moldavskému štátu sa navrhuje osobitná skupina EÚ na podporu Moldavska v závislosti od pokroku v oblasti demokratických noriem.

Vzťahy medzi EÚ a Moldavskom sú, samozrejme, predmetom demokratickej diskusie v EÚ aj Moldavsku. Obmedzené prípady politických postojov motivovaných vnútroštátnymi súvislosťami a takzvanými geopolitickými argumentmi napriek tomu v EÚ nerozptyľujú prevažnú väčšinu v odhodlaní sústrediť sa na to, čo je pre občanov EÚ a pre moldavských občanov dôležité: plnenie vzájomných záväzkov presadzovať spoločné hodnoty demokracie, právneho štátu, dobrej správy vecí verejných a ochrany ľudských práv a základných slobôd.

NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

o vykonávaní dohody o pridružení medzi EÚ a Moldavskom (2017/2281(INI))

Európsky parlament,

- so zreteľom na článok 8 a na hlavu V, najmä na články 21, 22, 36 a 37 Zmluvy o Európskej únii (Zmluva o EÚ), ako aj na piatu časť Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ),
- so zreteľom na Dohodu o pridružení medzi Európskou úniou a Európskym spoločenstvom pre atómovú energiu a ich členskými štátmi na jednej strane a Moldavskou republikou na strane druhej (ďalej len „dohoda“), ktorá nadobudla platnosť v celom rozsahu 1. júla 2016,
- so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia, najmä na uznesenie z 5. júla 2018 o politickej kríze v Moldavsku po vyhlásení volieb starostu mesta Kišiňov za neplatné¹, uznesenie z 15. novembra 2017 o Východnom partnerstve v rámci príprav na samit v novembri 2017², uznesenie zo 4. júla 2017 o poskytnutí makrofinančnej pomoci Moldavskej republike³ a na uznesenie z 21. januára 2016 o dohodách o pridružení / prehĺbených a komplexných zónach voľného obchodu s Gruzínskom, Moldavskom a Ukrajinou⁴,
- so zreteľom na moldavský národný akčný plán o vykonávaní dohody o pridružení medzi Moldavskom a Európskou úniou na roky 2017 – 2019 (NAPIAA),
- so zreteľom na spoločný pracovný dokument útvarov Európskej komisie a Európskej služby pre vonkajšiu činnosť (ESVČ) o správe o vykonávaní pridruženía s Moldavskom z 3. apríla 2018 (SWD(2018)0094),
- so zreteľom na spoločné vyhlásenia zo samitov Východného partnerstva (najnovšie vyhlásenie z 24. novembra 2017 v Bruseli),
- so zreteľom na závery Rady pre zahraničné veci o Moldavskej republike z 26. februára 2018,
- so zreteľom na stanoviská a odporúčania Úradu pre demokratické inštitúcie a ľudské práva Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE/ODIHR) a Benátskej komisie Rady Európy, najmä na stanovisko a odporúčania z 15. marca 2018 týkajúce sa volebnej reformy v Moldavsku,
- so zreteľom na odporúčania a činnosť Parlamentného zhromaždenia Euronest, fóra občianskej spoločnosti Východného partnerstva a ďalších zástupcov občianskej spoločnosti v Moldavsku,

¹ Prijaté texty, P8_TA(2018)0303.

² Prijaté texty, P8_TA(2017)0440.

³ Prijaté texty, P8_TA(2017)0283.

⁴ Ú. v. EÚ C 11, 12.1.2018, s. 82.

- so zreteľom na výsledky misie Výboru pre zahraničné veci v Moldavsku, ktorá sa uskutočnila 3. – 4. mája 2018,
- so zreteľom na odborné štúdie vypracované pre Výbor pre zahraničné veci vrátane štúdie s názvom *The electoral reforms in three association countries of the Eastern Neighbourhood – Ukraine, Georgia and Moldova and their impact on political developments in these countries* (Volebné reformy v troch pridružených krajinách východného susedstva – Ukrajina, Gruzínsko a Moldavsko – a ich vplyv na politický vývoj v týchto krajinách), ktoré boli uverejnené 26. októbra 2017¹, na posúdenie vykonávania na európskej úrovni s názvom *Association agreements between the EU and Moldova, Georgia and Ukraine* (Dohody o pridružení medzi EÚ a Moldavskom, Gruzínskom a Ukrajinou) uverejnené 28. júna 2018² a na porovnávaciu štúdiu s názvom *The Development of an Institutional Framework for the Implementation of the Association Agreements in Georgia, Moldova and Ukraine* (Rozvoj inštitucionálneho rámca pre vykonávanie dohôd o pristúpení v Gruzínsku, Moldavsku a na Ukrajine) uverejnenú v júli 2018³,
- so zreteľom na článok 52 rokovacieho poriadku, ako aj na článok 1 ods. 1 písm. e) rozhodnutia Konferencie predsedov z 12. decembra 2002 o postupe schvaľovania vypracovania iniciatívnych správ a na prílohu 3 k tomuto rozhodnutiu,
- so zreteľom na správu Výboru pre zahraničné veci a na stanovisko Výboru pre medzinárodný obchod (A8–00002018),-

Všeobecné zásady a spoločné hodnoty

1. zdôrazňuje význam dohody o pridružení/rozsiahlej a komplexnej zóny voľného obchodu (AA/DCFTA) a víta pokrok, ktorý Moldavsko doteraz dosiahlo; trvá však na tom, že úplné vykonávanie dohody o pridružení/rozsiahlej a komplexnej zóny voľného obchodu musí byť najvyššou prioritou, ktorá umožní ďalšie prehĺbovanie vzťahov krajiny s EÚ v prospech všetkých moldavských občanov, ako aj otvorenie ďalších možností v súlade s politikou Východného partnerstva Plus (VPP), ktorú presadzuje Európsky parlament;
2. pre pozitívnu zmenu v Moldavsku oceňuje odvážnych agentov, najmä tých, ktorí stáli v čele úsilia o reformu bankového sektora po bankových podvodoch v roku 2014; žiada moldavských politikov a justíciu, aby sa ako celok pripojili k tomuto úsiliu o reformu krajiny a bojovali proti korupcii v súlade so záväzkami dohody o pridružení;
3. vyjadruje hlboké znepokojenie nad zhoršením situácie v súvislosti s demokratickými

¹ Štúdia s názvom *The electoral reforms in three association countries of the Eastern Neighbourhood – Ukraine, Georgia and Moldova and their impact on political developments in these countries* (Volebné reformy v troch pridružených krajinách východného susedstva – Ukrajina, Gruzínsko a Moldavsko), Európsky parlament, 26. október 2017.

² Hodnotenie vykonávania na úrovni EÚ s názvom *Association agreements between the EU and Moldova, Georgia and Ukraine* (Dohody o pridružení medzi EÚ a Moldavskom, Gruzínskom a Ukrajinou), Európsky parlament, 28. júna 2018.

³ Štúdia s názvom *Association agreements between the EU and Moldova, Georgia and Ukraine* (Rozvoj inštitucionálneho rámca pre vykonávanie asociačných dohôd v Gruzínsku, Moldavsku a na Ukrajine), Európsky parlament, júl 2018.

normami v Moldavsku, so základnými hodnotami, ku ktorým sa Moldavsko zaviazalo v rámci dohody o pristúpení, ako je demokracia – vrátane spravodlivých a transparentných volieb rešpektujúcich vôľu občanov – a právny štát – vrátane nezávislosti súdnictva –, ktoré vedúci politickí predstavitelia narúšajú presadzovaním obchodných záujmov, ktoré väčšina politickej triedy a súdnictva bez námietok prijala; opätovne zdôrazňuje svoje odhodlanie sústrediť sa viac na plnenie záväzkov presadzovať spoločné hodnoty ako na nepresvedčivé takzvané geopolitické argumenty;

4. vyjadruje poľutovanie nad tým, že neplnenie politických podmienok týkajúcich sa demokratických noriem v Moldavsku, najmä nedávnych zmien vo vnútroštátnych volebných právnych predpisoch, ako aj odvolanie Dorina Chirtoacu z úradu primátora v Kišiňove a vyhlásenie zvolenia Andreia Năstaseho za neplatné, viedlo k pozastaveniu vyplatenia makrofinančnej pomoci a neuhradených platieb z rozpočtovej podpory EÚ;
5. opätovne zdôrazňuje svoje stanovisko, že akékoľvek rozhodnutie o budúcom vyplácaní makrofinančnej pomoci by sa malo uskutočniť až po plánovaných parlamentných voľbách a pod podmienkou, že sa uskutočnia v súlade s medzinárodne uznávanými normami, že ich posúdia špecializované medzinárodné orgány a že platba všetkých programov rozpočtovej podpory zostane pozastavená, kým nenastane významný pokrok v demokratických normách; zároveň vyzýva Komisiu a Európsku službu pre vonkajšiu činnosť (ESVČ), aby naďalej prerozdeľovali finančné prostriedky na podporu občianskej spoločnosti v Moldavsku, najmä slobodným a nezávislým médiám, ako aj súkromnému sektoru a miestnym orgánom, a aby koordinovali úsilie s inými organizáciami, napríklad s Medzinárodným menovým fondom (MMF), s cieľom zabezpečiť väčšiu súdržnosť podmienok finančnej pomoci;
6. pripomína obsah článkov 2 a 455 dohody o pridružení, podľa ktorých dodržiavanie demokratických zásad predstavuje základný prvok dohody o pridružení, ktorý môže v prípade porušenia taktiež viesť k pozastaveniu práv súvisiacich s touto dohodou; pripomína tiež kritériá v oblasti boja proti korupcii a proti praniu špinavých peňazí, ktoré sa týkajú politiky liberalizácie vízového režimu;

Politický dialóg a reforma, spolupráca v oblasti spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky (SZBP)

7. naliehavo vyzýva moldavské orgány, aby urýchlene prijali a v plnej miere vykonávali nový audiovizuálny zákon v súlade s európskymi normami slobody a plurality médií podľa odporúčania Európskej komisie a Benátskej komisie; zdôrazňuje význam skutočných konzultácií s občianskou spoločnosťou a nezávislými médiami pred konečným prijatím nového audiovizuálneho zákona a potrebu zbaviť sa všetkých aspektov, ktoré môžu ohroziť pluralitu médií;
8. víta dobrú spoluprácu v otázkach týkajúcich sa SZBP a symbolickú účasť na misiách a operáciách spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky (SBOP); berie na vedomie pokrok v prijímaní novej obrannej stratégie a akčného plánu na roky 2017 – 2021 po zrušení národnej bezpečnostnej stratégie prezidentom Moldavska;
9. vyjadruje pochvalu moldavským orgánom za postupné zlepšovanie vzťahov s Tiraspolom, najmä otvorením mosta Gura Bîcului-Bîcioc a podpisom ďalších šiestich protokolov, čím salepší život občanov na oboch brehoch rieky Dnester; nabáda

orgány, aby na túto úroveň angažovanosti nadviazali; vyzýva moldavské orgány, aby vyvinuli ďalšie úsilie na zabezpečenie rýchleho a konečného prijatia zákona o osobitnom právnom postavení Gagauzskia;

Právny štát a dobrá správa vecí verejných

10. naliehavo vyzýva orgány, aby zabezpečili nezávislosť a účinnosť súdnictva a špecializovaných protikorupčných inštitúcií vrátane Najvyššej rady prokurátorov, Národného úradu pre bezúhonnosť a Agentúry pre vymáhanie majetku v trestných veciach, a to najmä prostredníctvom zachovania pridelovania primeraných zdrojov a zaručenia transparentných výberových konaní za účasti nezávislých odborníkov v oblasti náboru pracovníkov;-
11. opätovne zdôrazňuje svoje výzvy založené na zisteniach a odporúčaníach prvej a druhej správy Kroll o rýchlom trestnom stíhaní všetkých osôb zodpovedných za bankové podvody vo výške 1 miliardy USD, ktoré boli odhalené v roku 2014, ako aj o vymáhaní ukradnutého majetku;
12. žiada, aby sa na základe príkladu Ukrajiny umožnili priame online konzultácie o elektronických majetkových priznaniach politikov a zamestnancov štátnej správy;
13. žiada moldavské orgány, aby rešpektovali medzinárodné zásady a dodržiavali najlepšie postupy, ktoré zaručia priaznivé prostredie pre občiansku spoločnosť; očakáva najmä, že žiadne budúce právne predpisy nebudú obmedzovať financovanie moldavských mimovládnych organizácií;

Dodržiavanie ľudských práv a základných slobôd

14. vyjadruje znepokojenie nad príznakmi ďalšieho zužovania priestoru pre občiansku spoločnosť v krajine a vyzýva orgány, aby okamžite zastavili neoprávnené alebo neprimerané trestné konania proti politickým oponentom, ich právnikom a/alebo ich rodinám; vyjadruje osobitné obavy z konaní, ktoré sa zameriavajú na obhajcov ľudských práv, nezávislých sudcov ako Domnica Manole a Gheorghe Balan, novinárov a kritikov vlády alebo prezidenta Demokratickej strany Moldavska;
15. víta prijatie novej národnej stratégie týkajúcej sa rodovej rovnosti v roku 2017 a vyzýva orgány, aby zabezpečili jej uplatňovanie v plnej miere;
16. žiada orgány, aby výrazne zvýšili úsilie o dodržiavanie ľudských práv a základných slobôd, najmä zraniteľných skupín prostredníctvom boja proti nenávisti a diskriminácii osôb LGBTQI, osôb so zdravotným postihnutím a menšín, ako je rómske obyvateľstvo;

Energetika a ďalšie oblasti spolupráce

17. víta prijatie energetického zákona v roku 2017 ako ďalší krok k transpozícii tretieho energetického balíka;
18. požaduje rásnejšie kroky v oblasti ochrany životného prostredia, najmä pokiaľ ide o hospodárenie s vodou z rieky Dnester a zmenu klímy, najmä z hľadiska vykonávania a koordinácie právnych predpisov;

Inštitucionálne ustanovenia

o
o

19. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto odporúčanie Rade, Európskej komisii a podpredsedníčke Európskej komisie/vysokej predstaviteľke Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku a prezidentovi, vláde a parlamentu Moldavskej republiky.